

PROTOKOL HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

POSUDEK OPONENTA

JMÉNO STUDENTA: **Tatiana Žiaková**

NÁZEV PRÁCE: **Postsovietska stredná Ázia – transnacionálny región medzi Rusko a Čínou**

HODNOTIL: *Vladimír Naxera*

1. CÍL PRÁCE (jaký byl a do jaké míry byl naplněn)

Autorka vymezuje cíl takto: Hlavním cílem práce má být zjistit, zda v případě, kdy nahlédneme střední Asii jako transnacionální region, existuje v rámci oblasti jednotný trend směřování k ruskému nebo čínskému regionu. Sekundárně se budeme zabývat otázkou, zda přítomnost takového trendu v ekonomické rovině musí být podmíněná spoluprací v rovině politické, případně zda je tento trend posilovaný kulturními a náboženskými vazbami. Prostřednictvím analýzy zahraniční a hospodářské politiky středoasijských států se pokusíme ověřit hypotézu, že příklonění k určité oblasti bude dané primárně rozvojem obchodních vztahů. Úvodem zároveň nevylučujeme možnost, že takovéto příklonění nebude probíhat jednotně v rámci regionu, ale bude výsledkem jednání jednotlivých nezávislých aktérů (tedy států) (s. 5-6). Takto komplikovaně stanovený cíl v práci reálně naplněn spíše nebyl (například nebyla provedená žádná analýza zahraniční politiky jednotlivých států). Komplikované je i stanovení cíle jako takového – od drobností (co znamená ruský a čínský region?), až po samotná východiska – když autorka dopředu operuje s možností, že každý stát jedná zcela sám za sebe bez ohledu na nějaký regionální kontext, je vůbec třeba operovat se Střední Asií jako transnacionálním regionem?

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita vlastní práce, vhodnost příloh)

Práce sestává z několika částí, jejichž obsáhlost a kvalita zpracování je různá. Autorka nejprve vymezuje Střední Asii jako transnacionální region, přičemž do svého pojetí zahrnuje pět postsovětských „stánů“. Je ale otázkou, zda v případě, že chce autorka se Střední Asií pracovat jako s transnacionálním regionem, je toto vymezení dostatečné. Z historicko-kulturního a geografického hlediska totiž do tohoto transnacionálního regionu patří i další oblasti. Druhou otázkou je, zda bylo nutné Střední Asii jako transnacionální region pojímat, jelikož autorka s tímto nadále nepracuje zcela důsledně a mohla se orientovat na jednotlivé státy (což sama i při stanovení hypotéz připouští).

Jako důležitý jednotící rys států regionu uvádí existenci nedemokratických režimů, které označuje za autoritativní (s. 10), nicméně při následném popisu režimů (a i v závěru, kde se

k tématu vrací) je nerozebírá podle žádného teoretického vymezení tohoto typu režimů a nijak toto typologické zařazení nevysvětluje. Navíc v další kapitole (s. 19) označuje tyto režimy za sultanistické, což je samostatná kategorie nedemokratického režimu, zcela odlišná od režimu autoritativního.

Druhá část se věnuje působení ruského a čínského vlivu v regionu, v případě obou zemí rozebírá několik témat, přičemž je patrná zejména zjevná fixace a opakované upozorňování na „islámský terorismus“ (a také „radikalismus, extremismus, fundamentalismus, islamizaci“ etc.). V tomto případě autorka sklouzává k tak nepochopitelným úvahám, jako „Aký je ale skutočný vzťah islamu k drogám a kriminalite“ (s. 22)? Ne tedy například „islámských radikálů“ etc., ale islámu jako takového. Tato myšlenková konstrukce jako taková je zcela nepochopitelná. K probádání této problematiky autorka doporučuje „rozsiahly sociologicko-psychologicko-kultúrny výskum populácie obývajúcu Strednú Áziu“ (s. 23).

Velkým limitem celé této části věnované ruskému a čínskému vlivu je to, že je z naprosté většiny založena na opakujících se odkazech asi na tři dominantní zdroje, které jsou osm let staré, což autorce neumožňuje zachytit proměnu problematiky v posledních letech.

Následují dvě krátké kapitoly, které nejsou úplně pevně provázány s tématem práce. První z nich se věnuje produktovodům. Největším limitem této části je její založení téměř výhradně na zdrojích neodborných, například na webu CNPC (největší čínská plynářská a ropná společnost), ze kterého autorka nepřilíš překvapivě dovozuje, že pro Turkmenistán je nejvýhodnější transport plynu směrem do Číny (s. 35). V poslední části je „realizován monitoring činnosti Šanghajske organizace spolupráce“ (s. 6). Tato část je do velké míry založena opět na zdrojích postarších či neodborných a není příliš navázána na hlavní cíl práce.

Autorka se snaží velice často svoje tvrzení podpořit odkazy na autority, které ale zůstávají anonymní – příkladem jsou opakovaná tvrzení ve smyslu „někteří autoři“ (s. 28), „většina vědců“ (s. 15), „většina pozorovatelů“ (s. 16), aniž by uvedla byť jediný příklad.

V práci se vyskytuje řada nepřesností, například:

- tvrzení na s. 9, že Střední Asie je převážně muslimská, protože se před zformováním současných hranic celá oblast nacházela pod vlivem Osmanské říše (současné hranice byly zformovány v době SSSR, navíc islám byl v oblasti pradávno před vznikem Osmanské říše)
- na téže straně tvrzení „před obdobím ruské okupace v časech Sovětského svazu“ (Rusové pronikli do oblasti dávno před vznikem SSSR) atd. atd.

Přítomná je i celá řada bezobsažných prohlášení, jejichž význam mi zůstává utajen, například: „[...] odkedy stredoázijské republiky získali nezávislosť a z periferie se stali sami sebe centrom, musia reagovať na vplyvy, ktoré k nim prúdia z oboch strán a od oboch mocností. Čo z tohoto všetkého je viac európskeho charakteru a čo by sme už naopak mohli zaradiť pod ázijský pôvod“ (s. 17)?

-„Loajalita moslimských radikálů za předpokladu, že by se v Střední Ázii skutečně dostali k moci, by se nedala zaručit vzhledem k tomu, že islámská opozice by sledovala vlastní ekonomické zájmy a spolupráci by pravděpodobně hledala v spratelených režimech“ (s. 15). (Jaká „loajalita“ a vůči komu? A jak by tvořili opozici, když by se dostali k moci?)
-„dostatečně nekvalifikovaná pracovní síla“ (s. 25) atd. atd.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, kvalita citací a používané literatury, grafická úprava)

Autorka mohla nashromáždit a využít více literatury, zejména odborné – v některých částech odborné zdroje silně absentují (viz výše). Formát zdrojů a odkazů je v pořádku s několika výjimkami – u zdroje Cabada – Šanc a kol. autorka odkazuje na kolektivní dílo, nikoli na kapitolu konkrétního autora, v nepořádku je v seznamu zdrojů také zdroj začínající „Darchiashvili“ plus některé další drobnosti. Grafická úprava textu je v pořádku.

4. STRUČNÝ CELKOVÝ KOMENTÁŘ (silné a slabé stránky práce, zdůvodnění hodnocení)

Autorka si zvolila aktuální téma, nicméně úroveň obsahové stránky práce je diskutabilní. Kvalitu práce snižují nejasná východiska a směřování, nepřesnosti, také problémy se zdrojovou základnou textu. K formální stránce nemám vážnějších výhrad.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY URČENÉ K ROZPRAVĚ PŘI OBHAJOBĚ

1. Vysvětlíte Vaše tvrzení ze závěru, že kulturní a náboženské vazby mají jednoznačný vliv na vztahy střední Asie s okolím (s. 43) – jak přesně se toto projevuje ve vztahu s Ruskem a Čínou?
2. Vysvětlíte lépe svoje konstatování z úvodu, že práce vychází z realistických pozic v mezinárodních vztazích. Jak se to dá propojit například s tvrzením ze s. 43 uvedeným v předchozí otázce?
3. Považujete středoasijské státy za autoritativní nebo sultanistické? A proč?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

V případě zcela vynikající obhajby je možné práci hodnotit ještě jako dobrou.

DATUM: 7. května 2015

PODPIS: